gemeente Gemert-Bakel

Adviesnota aan de raad

Raadsvergadering: 14 juli 2016
Agendanummer:
Team: OB
Zaaknr: 10472-2016

Onderwerp: Bomenbeleidsplan Gemert-Bakel 2016-2026

Aan de raad

Inleiding
De gemeente Gemert-Bakel heeft tot nu toe geen allesomvattend, op bomen toegespitst, beleid. Om het karakteristieke landschap en een gezonde leefomgeving te waarborgen wil de gemeente Gemert-Bakel het bomenbestand waar nodig beschermen en verbeteren. Daarnaast is er behoefte aan een duidelijker afwegingskader bij overlast van bomen om communicatie naar de burger helder te laten verlopen en de behandeling van kapaanvragen doelmatig aan te kunnen pakken.

Met het collegeprogramma streeft het bestuur naar waardevoller groen in het buitengebied en de openbare ruimte. Daarnaast heeft het college als uitgangspunt dat zij transparant, zakelijk en betrouwbaar wil communiceren met minder regels en controle.

Met de raad zijn in 2015 samen met betrokken ambtenaren, de Stuurgroep Buitengebied en de Commissie Ruimte de Groenambitie en Kaders voor het bomenbeleid vastgesteld. Vanuit deze kaders en bovenstaande punten is het bomenbeleid verder uitgewerkt.

Het bomenbeleid spitst zich toe op drie doelen:
- Bomen behouden
De gemeente Gemert-Bakel is ervan overtuigd dat bomen waardevol zijn en er zorgvuldig mee omgegaan dient te worden. Daarnaast vindt de gemeente dat er voor bomen in particuliere tuinen alleen in uitzonderlijke gevallen regelgeving mag gelden. In het boombeschermingsbeleid is een goede balans vastgelegd tussen algemeen en individueel belang. Voor de uitwerking van dit beschermingsbeleid wordt gebruik gemaakt van de Groene Kaart-methode. In dit bomenbeleid worden de werkwijze en regels rondom de Boombescherming toegelicht. De Groene Kaart zelf is uitwerking van dit beleid en wordt komend half jaar in samenwerking met betrokken burgers en geïnteresseerde vrijwilligers opgesteld en toegelicht op inloopavonden. De bomenverordening wordt aangepast op de Groene Kaart-methode. De Groene Kaart wordt vervolgens door het college vastgesteld. De gemeenteraad stelt de verordening vast.
- Structureel vervangen
Bomen hebben een bepaalde levensduur. Om problemen met aftakelende bomen te voorkomen, is het belangrijk precies op tijd tot vervanging over te gaan; niet te vroeg want dan wordt er niet duurzaam omgegaan met kapitaalgoederen (het verwijderen van een gezonde boom waar al veel zorg en middelen in zijn geïnvesteerd); niet te laat want dat brengt extra onderhoudskosten met zich mee (relatief veel dood hout verwijderen, veiligheidsrisico's). Rekening houdend met de maximale leeftijd van bomen, de gewenste kwaliteitseisen en een acceptabele afname van het totaal aantal bomen, moeten er jaarlijks circa 650 bomen vervangen worden om het karakteristieke bomenbestand en een gezonde leefomgeving op peil te houden.
- Beheer en zorgplicht
Door goede begeleidingssnoei van de jonge bomen zijn er later in de levenscyclus van de bomen minder problemen te verwachten. De bomen zijn dan aantoonbaar veilig en verkeren in een goede conditie. De bomendatabase geeft ons inzicht in de hoeveelheid bomen en de exacte locaties. Een VTA (kwaliteitscontrole) nulmeting is noodzakelijk om inzicht te krijgen in de kwaliteit van ons bomenbestand.

In het hoofdstuk Financiën worden de benodigde budgetten om het bomenbestand voor de toekomst goed te kunnen beheren en ontwikkelen onderbouwd en staan de bedragen overzichtelijk onder elkaar.

Beslispunten

1. In te stemmen met het Bomenbeleidsplan Gemert-Bakel 2016-2026 inclusief de bijlagen.
2. In te stemmen met het benodigd jaarlijks bedrag voor vervanging van bomen van € 109.000,-. Dit bedrag is opgenomen in de nog vast te stellen begrotingsnota 2017.
3. In te stemmen met het benodigde jaarlijkse bedrag voor nader onderzoek, specialistische snoei, eikenprocessierupsbestrijding en database-abonnementen van €16.000,-. Dit bedrag is opgenomen in de nog vast te stellen begrotingsnota 2017.
4. In te stemmen met een eenmalig bedrag voor de VTA (kwaliteitscontrole bomen) nulmeting van €62.500 Dit bedrag is opgenomen in de nog vast te stellen begrotingsnota 2017.

Dit onderwerp komt aan de orde in:

Commissie ruimte en openbaar beheer d.d. 23 juni 2016

Dit onderwerp is aan de orde geweest in:

Samenhang met eerdere besluiten en/of beleidsprogramma / raadsprogramma
Het rapport Groenambitie en Kaders Bomenbeleid, vastgesteld door de raad op 4 juni 2015 vormt input voor de doelen en werkwijze die uitgewerkt zijn in dit Bomenbeleid.

Beoogd effect
Met het vaststellen van deze beleidsrapportage kan er gewerkt worden met een beschermingsbeleid waarin een goede balans tussen algemeen en individueel belang en een duidelijk en transparant afwegingskader bij overlast van bomen is opgenomen. Er wordt hiermee helder gecommuniceerd naar burgers en kapaanvragen worden efficiënt afgehandeld. Daarnaast is het duidelijk hoe we ons bijzondere bomenbestand voor de toekomst willen behouden door middel van zorgvuldige vervanging. Tenslotte ligt er vast aan welke mate van zorgplicht we voldoen en welke beheermaatregelen horen bij een gezond en duurzaam bomenbestand.

Duurzaamheid
De beoogde effecten dienen een duurzaam doel. Door duidelijk vast te stellen hoe we het bomenbestand willen beschermen en onderhouden, wordt er een duidelijke lijn voor de toekomst ingeslagen. Het beschermingsbeleid is gericht op het behouden van de waardevolle bomen en het structuren en behouden van een bomenbestand dat de aarden van een gezonde leefomgeving onderschrijft. Het beheer en onderhoudsbeleid is gericht op het duurzaam voortzetten van het karakteristieke bomenbeleid voor de toekomst.

Argumenten
Toelichting op beslispunt 1 :

Het nieuwe beleid voldoet aan het collegeprogramma 'samen verantwoordelijk';

- In het bomenbeleid wordt de werkwijze rondom de bescherming van het bomenbestand duidelijk beschreven en is het afwegingskader bij overlast van bomen transparant en zakelijk opgesteld. Bij kapaanvragen en meldingen wordt deze werkwijze gehanteerd.

- Het beschermingsbeleid is zo opgesteld dat de regels duidelijk zijn voor iedereen. De bescherming geldt voor de waardevolle bomen die vastgelegd worden op de Groene Kaart. Voor kapaanvragen van deze bomen worden de toetsingscriteria beschreven in de bomenverordening. Deze criteria richten zich op veiligheid en zwaarwegende maatschappelijke belangen. Voor de rest van de particuliere bomen is met dit beschermingsbeleid geen kapvergunning meer nodig. De controle wordt hiermee voor de waardevolle bomen duidelijk en krachtig voortgezet, en voor de overige particuliere bomen geheel losgelaten.

- In de Kaders voor het Bomenbeleid die zijn vastgesteld door de raad op 4 juni 2015 is besloten om voor alle bomen op publieke grond met een stamomtrek groter dan 30 centimeter de vergunningplicht te laten gelden. Reden hiervoor is dat de gemeente het belangrijk vindt haar werkzaamheden voor alle burgers zo transparant mogelijk uit te voeren. Met de vergunningplicht is publicatie van voorgenomen kap en mogelijkheid tot bezwaar gewaarborgd. Criteria om de vergunning te verlenen worden in de bomenverordening beschreven en richten zich op beheer en onderhoud.

- Door te gaan werken volgens het Bomenbeleid 2016-2026 wordt het waardevolle bomenbestand in de gemeente Gemert-Bakel op een verantwoorde wijze behouden, onderhouden en voortgezet. Hierdoor blijft het waardevolle groen in het buitengebied en in de openbare ruimte binnen de bebouwde kom behouden voor de toekomst.

- In combinatie met de aangeschafte bomendatabase, het opstellen van de Groene Kaart en de boomkwaliteitsgegevens vanuit de voorgestelde nulmeting boomveiligheidscontrole (VTA) heeft de gemeente met dit bomenbeleid een beter inzicht in de boomgegevens.

- Door het beschermingsbeleid en het afwegingskader bij overlast van bomen helder op papier te hebben kan de communicatie met burgers positief en adequaat plaatsvinden.

Toelichting op beslispunt 2:
Bomen hebben een bepaalde levensduur. Om problemen met aftakelende bomen te voorkomen, is het belangrijk precies op tijd tot vervanging over te gaan; niet te vroeg want dat is kapitaalvernietiging, en niet te laat want dat brengt extra onderhoudskosten met zich mee. Voorgaande jaren is er door gebrek aan middelen op verschillende locaties vervanging uitgesteld. Dit resulteert in meer onderhoudssnoei om onveilige situaties te voorkomen. Ook is op enkele locaties wel verwijderd maar niet vervangen. Op markante plekken doet dit afbreuk aan het Gemert-Bakelse karakter en aan de gezonde leefomgeving. Rekening houdend met de maximale leeftijd van bomen, de gewenste kwaliteitseisen en een afname van het totaal aantal bomen moeten er jaarlijks circa 650 bomen vervangen worden om het karakteristieke bomenbestand en een gezonde leefomgeving op peil te houden. Voor uitgebreidere onderbouwing van dit argument door middel van beeldmateriaal wordt verwezen naar de bijlage ‘knelpunten achterstand en vervanging bomenbestand Gemert-Bakel’.

Toelichting op beslispunt 3:
Vanuit visuele kwaliteitsonderzoeken kunnen bij bomen gebreken naar voren komen of vermoedens van gebreken naar voren komen. Om de vermoedens te bevestigen of ontkrachten is nader onderzoek nodig, hiervoor moet soms specialistische kennis en apparatuur ingehuurd worden. Om gebleken gebreken weg te nemen wordt soms specialistische snoei ingezet. De eikenprocessierups wordt bestreden met middelen uit dit budget.

Toelichting op beslispunt 4:
De bomendatabase geeft ons inzicht in de hoeveelheid bomen en de exacte locaties. Een VTA (kwaliteitscontrole) nulmeting is noodzakelijk om inzicht te krijgen in de kwaliteit van ons bomenbestand. Hiermee kan een doelgericht en efficiënt beheer georganiseerd worden en adequaat actie ondernomen worden bij onveilige situaties. Registratie van deze meting en de daaruit volgende acties zijn belangrijke onderdelen van de zorgplicht.

Door in te stemmen met de budgetten in de beslispunten 2 tot en met 4 heeft het boombeheer een eigen basis om de noodzakelijke activiteiten uit te voeren om de gestelde doelen te verwezenlijken. Hiermee wordt het boombeheer minder afhankelijk van andere belangen en doelmatiger en efficiënter te organiseren.

De beslispunten worden besproken in de raadscommissie Ruimte van 23 juni 2016.

Kanttekeningen
- De beleidsonderdelen die verbonden zijn met de aangevraagde budgetten kunnen pas in werking treden wanneer de budgetten beschikbaar gesteld zijn in 2017.
- Het beschermingsbeleid kan in werking treden wanneer de Groene Kaart definitief is vastgesteld door het college van B&W en de Bomenverordening Gemert-Bakel 2017 vastgesteld door de Raad.

Vervallen beleid en regelgeving
De groenbeleidsrapportage 'Zeven kernen in het Groen' wordt hiermee in fasen vervangen door nieuw beleid. De nieuwe Groenambitie vervangt het onderdeel visie. Dit bomenbeleid vervangt de paragraaf 5.4 en het beleid bij overlast. De onderdelen groenstructuur, groennorm en plantsoenen worden uitgewerkt in een toekomstig nog op te stellen Groenstructuurplan. Hoofdstuk 8 van 'Zeven kernen in het Groen' wordt wat betreft bomen vervangen door de financiële paragrafen in dit bomenbeleid.

Financiën
Het bomenbeleidsplan kan niet binnen de huidige begroting worden uitgevoerd. Gevraagd wordt structureel € 125.000 extra voor vervangingen (€ 109.000) en nader onderzoek, specialistische snoei, eikenprocessierupsbestrijding en abonnementen (€ 16.000). Daarnaast is in 2017 eenmalig € 62.500 extra nodig voor VTA (kwaliteitscontrole) nulmeting.

De benodigde financiële ruimte in de begroting 2017 en verder voor de uitvoering van het bomenbeleidsplan is als voorstel opgenomen in de begrotingsnota 2017.

Financiële situatie voorgaande jaren
Met het vaststellen van het groenbeleidsplan 'Zeven kernen in het groen 2009-2018' heeft de gemeenteraad een jaarlijks krediet van € 190.000,- beschikbaar gesteld.
Dit krediet was bestemd voor het behoud en de ontwikkeling van het openbaar groen in de gemeente Gemert-Bakel en werd op verschillende terreinen ingezet.

In hoofdstuk 8 van het groenbeleidsplan is beschreven dat jaarlijks €115.000,- werd ingezet ter behoud en verbetering van groenstructuren (bomen en onderbeplanting), vaak gecombineerd met projecten (nieuwbouwprojecten, herinrichtingen, etc.). Een bedrag van € 57.500,- werd besteed om kleinschalige klachten en verzoeken ten aanzien van het openbaar groen op te lossen. Daarnaast werd €10.000,- gebruikt om maatregelen te kunnen treffen bij monumentale en waardevolle bomen en 7.500 om solitaire struiken, vaste planten en bloembollen aan te planten ter verrijking van de variatie in het openbaar groen.

In het kader van de bezuinigingsmaatregelen heeft de gemeenteraad besloten om het jaarlijks beschikbare krediet voor de uitvoer van groenprojecten vanaf 2012 terug te brengen tot een bedrag van € 90.000,- per jaar. In 2013 was een bedrag van € 60.000,- beschikbaar, in 2014 een bedrag van € 30.000,- en vanaf 2014 is er geen budget meer beschikbaar.

Vanaf 2014 zijn alleen bomen aangeplant/vervangen als onderdeel van projecten en werd bij kap van dode/slechte en overlast bomen alleen herplant uitgevoerd wanneer dit door de eigen dienst en met eigen materieel uitgevoerd kon worden (bomen in bermen en grotere plantsoenen waarbij geen nieuwe groeiplaatsinrichting nodig was). De kosten voor aankoop van plantmateriaal werden betaald uit de reguliere onderhoudsbudgetten voor openbaar groen en wegen buiten de bebouwde kom.

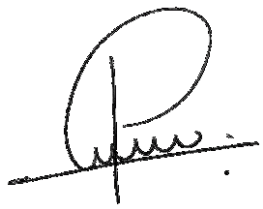
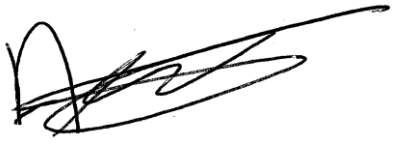
Uitvoering
De Groene Kaart wordt het komende half jaar in samenwerking met betrokken burgers en geïnteresseerde vrijwilligers uitgewerkt en toegelicht op inloopavonden en zal begin 2017 ter goedkeuring aangeboden worden aan het college. De Raad wordt geïnformeerd.

Bijlagen
1. Bomenbeleidsplan Gemert-Bakel 2016-2026
2. Knelpunten achterstand en vervanging bomenbestand Gemert-Bakel

Ter inzage gelegde stukken
--

Gemert, 14 juni 2016

het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,	De (loco) burgemeester,
	
A.A.T.G. Jansen MBA	mevrouw A.A.H.C.M. van Extel - van Katwijk